

Mesilaste haiguste alane olukord Eestis ja mesilashaiguste seire

Kokkuvõtte ettekandest vabariiklikul mesinduspäeval Jänedal 30.11.2008.a.

Lektor Arvi Raie, PR-5-1.4-3

Mesinduspäev toimus Eesti mesindusprogrammi raames, mida toetab Euroopa Liit

1. Mesilaste haiguste levik ja ulatus maailmas Rahvusvahelise Epizootiate Büroo (OIE) 2008.a.esimese poolaasta raporti tulemusel.

Ameerika haudmemädanik (AHM) on kliiniliselt diagnoositud Eestis, Soomes, Rootsis, Prantsusmaal, Põhja-Ameerikas.

AHM Eestis diagnoositi kliiniliste tunnuste põhjal ja kinnitati Veterinaar- ja Toidulaboratooriumis haudmeproovides 4-s mesilas.

Euroopa haudmemädaniku on diagnoositud Rootsis, Inglismaal, Itaalias ja Põhja-Ameerikas.

Haiguse kahtlus on püstitatud Soomes.

Väike tarumardikas on levinud Mehhikos ja Austraalias. Piiratud haiguspuhangutest on kinnitust leitud USA-s.

Tropilaelaps lesta esinemise kohta kinnitust ei ole saadetud.

Akarapidoosi lesta on kliiniliselt diagnoositud Soomes, Briti saartel, Portugalis ja Kanadas.

2. Nakkus- ja parasitaarhaiguste uurimise tulemused VTL-s seisuga 31.10. 2008

MESILASED		
B. Bakterioloogilised, parasitoloogilised, mükoloogilised leiud kokku...		pos.proovide arv
1	Varroatoos, tekitaja <i>Varroa destructor</i>	25
2	Ameerika haudmemädanik, tekitaja <i>Paenibacillus larvae</i>	10
3	Nosematoos, tekitaja <i>Nosema apis</i>	16
4	Askosferoos, tekitaja <i>Ascospaera apis</i>	3

3. Kevadise langetise seiretulemused

01.03-15.05.2008 uuriti mesilaste haiguste seire raames kokku 43 tarulangetise proovi.

Proove võeti kokku 20-st mesilast 9 maakonnast üle Eesti.

Uurimistulemused:

23 proovi osutusid positiivseks varroatoosile

13 proovi osutusid positiivseks nosematoosile

Kõik proovid negatiivsed akarapidoosile

Uurimistulemused võrreldes 2007.a. olid järgmised:

Varroatoosi esinemissagedus 2008.a. oli langenud ning oli 53,5 % võrreldes 2007.a. oli 70%.

Nosematoosi esinemissagedus oli võrreldes 2008.a. vähenenud ja oli 30,2% võrreldes 2007.a. oli 45%.

Seire tulemusena võib täheldada, et mesilaste haiguste alane olukord on Eestis rahuldav.

Mesilaste haudmehaiguseid uuriti seire põhjal ja tulemused on järgmised:

1) Uuritud 73 meeproovi AHM suhtes- **6 positiivset proovi** -8,2% uuritud proovidest

2) Haudmeproovidest osutusid **AHM** suhtes **positiivseks 4 haudme proovi**

3) Uuritud 9 haudmeproovi EHM suhtes, mis osutusid negatiivseteks.

4. Seireplaanid 2009.a

Jätkata kevadist langetise seiret. Täiendada ja parandada kevadiste langetiste proovide kogumist. Proovide toomist oleks tarvilik stimuleerida näiteks varroatoosi lestatõrjevahendi *BeeVital* HIVECLEAN andmisega mesinikele (EML poolt soetatud). Samuti oleks tarvilik koondada kevadel toodavad proovid koondproovideks, millega oleks võimalik kokku hoida laboruuringuks minevaid kulutusi.

Jätkata AHM seiret meeproovidest, eriti ohustatud ja 2008.a. diagnoositud mesilatest ja piirkondadest.

AHM seiret haudmeproovidest tuleb jätkata ja kuigi arvestades küllalt rasket majandusliku ja riigi rahalise kaasfinantseerimise võimalusi, loodame jätkuvat riigipoolset abi diagnostilise seire rahastamisel laboruuringute osas.

Mesilasperede sügise ja kevadise hukkumiste põhjuste selgitamine ja andmete kogumine.

5. Muutused mesilate ülevaatusel.

Esmatootmise hügieeninõuded väikeses koguses mee tootmisel:

Mee esmatootmisel tuleb hügieeninõuete osa hinnata ainult väikeses koguses mee käitlemise puhul. Kuna üle väikese koguse mee käitleja on kohustatud oma tegevusest teavitama Veterinaar- ja Toiduametit, siis sellised esmatootmise nõuded, mis rakenduvad neile ei kuulu kontrollimisele käesoleva aktiga.

Nõuded väikeses koguses mee tootmise ja turustamise kohta on kehtestatud põllumajandusministri 15.06.2006.a määrusega nr 72 "Väikeses koguses esmatoodete turustamise hügieeninõuded". Nimetatud määruse kohaselt loetakse väikeseks koguseks mett, mis pärineb kuni 15 tarust või mesilasperega majapidamisest või ettevõttest.

- 1) kontrollitakse, et mesi pärineb ilma kliiniliste haigustunnusteta mesilastelt.
- 2) hinnatakse visuaalselt ja mee käitlejat küsitledes: mee kogumist/vurritamist, varumist, transportimist ja hoidmist. Selle tulemusena antakse hinnang, kas neid tegevusi teostatakse viisil, et mee saastumine oleks välditud.
- 3) Mee käitleja peab meetoodangu kohta arvestust, näidates vurritamise kuupäeva, koguse, turustatava koguse/aja/koha/ vajadusel saatelehe numbri, juhul kui turustamine toimus teisele käitlejale. Alus: 178/2002 Art 18 Nimetaud nõude kontrollimisel kontrollib akti täitja kas tootjal on sisse seatud nõuetekohane arvestuse pidamise süsteem (arvestuse pidamisel võib kasutada väga lihtsaid vahendeid nt märkida nõutavad andmed vihikusse/kasutikusse vms viisil).
- 4) Kontrollitaks, kas mee turustamisel on vormistatud nõuetekohane saateleht. Alus: 178/2002 Art 18, Saatelehel peab olema näidatud vähemalt mee müüja ja ostja nimi, nende aadressid, müüdava mee kogus.
- 5) Kontrollitakse, kas mesinik on teadlik, et tal on kohustus teavitada Veterinaar- ja Toiduameti kohalikku asutust mesilaste haigestumisest või muudest asjaoludest, mis võivad tema poolt toodetud esmatoodete kaudu ohustada inimese tervist.